

ESSA

Eurasian Social Sciences Association

**Eurasian Academic
Research Journal**

MULTILANGUAGE SCIENCE JOURNAL

2018. № 1 (19)

Yerevan 2018

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief

Stefanchuk Mykola

PhD (Law), Associate Professor, Honored Lawyer of Ukraine. Taras Shevchenko National University of Kyiv

Executive editor

Harutyunyan Robert

President of Eurasian Social Science Association

Deputy Editors

Dovhan Valerii

Doctor of Science (Public Administration), Associate Professor.
Ukrainian Doctors Assembly of Public Administration

Kalaur Ivan

Doctor of Science (Law), Associate Professor. Ternopil National Economic University

Kulynych Roman

Doctor of Science (Economics), Professor. Khmelnytsky University of Management & Law

Editors

Etel Leonard

Doctor Habilitatus (Law), Professor.
University of Bialostok

Havryliuk Ruslana

Doctor of Science (Law), Associate Professor.
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Hryniak Andrii

Doctor of Science (Law), Professor.
Research Institute of Private Law
and Entrepreneurship,
National Academy of Law Sciences of Ukraine

Kostytskiy Varyl

Doctor of Science (Law), Professor,
Academician of National Academy of Legal Science,
Honored Lawyer of Ukraine.
Ukrainian Lawyers Association

Kresin Oleksii

Doctor of Science (Law), Associate Professor.
V. M. Korotkiy Institute of State and Law,
National Academy of Sciences of Ukraine

Kulynych Omelian

Doctor of Science (Economics), Professor.
Khmelnytsky University of Management & Law

Muzyka Anatolii

Doctor of Science (Law), Professor,
Corresponding Academician of National Academy
of Legal Science

Muzyka-Stefanchuk Oksana

Doctor of Science (Law), Professor.
Taras Shevchenko National University of Kyiv

Patsurkiivskyi Petro

Doctor of Science (Law), Professor,
Honored Lawyer of Ukraine.
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Ruskowski Eugeniusz

Doctor Habilitatus (Law), Professor.
University of Bialostok

Stefanchuk Ruslan

Doctor of Science (Law), Professor.
Corresponding Academician of National Academy
of Legal Science

Sviatotskiy Oleksandr

Doctor of Science (Law), Professor,
Academician of National Academy of Legal Science,
Honored Lawyer of Ukraine

Voloshyn Yurii

Doctor of Science (Law), Professor,
Honored Lawyer of Ukraine.
Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine

Babii Iryna

PhD (Economics), Associate Professor.
Khmelnytsky National University

Butenko Andrii

PhD (History), Associate Professor.
European University

Harutyunyan Lusine

MIP (Law, Intellectual Property),
Eurasian Social Science Association

Ilikechieva Kateryna

PhD (Law).
Kyiv National Economics University

Kojoyan Hripsime

PhD (Law), Associate Professor.
Russian-Armenian University

Khomenko Mykhailo

PhD (Law).
Association of Civil Lawyers of Ukraine

Levkisyy Bobdan

PhD (Law), Senior Researcher.
Research Institute of Private Law
and Entrepreneurship,
National Academy of Law Sciences of Ukraine

Rozbko Oleksandr

Doctor of Science (Economics), Associate Professor.
Institute of Postgraduate
& Continuing Education
Taras Shevchenko National University of Kiev

Sargryan David

PhD (Law).
European Regional Educational Academy

Shoshin Sergey

PhD (Law), Associate Professor.
N. G. Chernyshevsky
Saratov National Research University

Stepanyan Ani

PhD (Law).
Eurasian Social Science Association

Vybovskiy Dmytro

PhD (Law), Associate Professor.
Khmelnytsky University of Management & Law

CONTENTS

Tsiura V. V. Subjects of Representative Legal Relations	8
Dorokhina Yu. A. Corruption in Ukraine: Existing Results and Ways of Further Counteraction	17
Shatrava S. O. External Control by the Activities of National Police Organs as a Composition of Minimization of Corruption Risk	30
Lazarieva O. V. Agricultural Landscaping in the Context of Sustainable Development of Agricultural Territories	38
Davydova N. Strengthening Private Law Elements as a Vector of Education Law	50
Blazhivska N. E. The Principles of Interpretation of the European Convention on Human Rights	55
Stefanchuk M. O. Features of the Introduction of the Mediation Institute as an Effective Way to Resolve Disputes in Ukraine Through the Prism of EU Standards	63
Nalutsyshyn V. V. Philosophical and Legal Features of Legal Order as a Result of Organization and Self-Organization of Society	68
Popova L. M. Methods of Economic Analysis During the Financial Control of Entrepreneurial Structures	76
Svyatotskaya V. O. Standards of Organization and Professional Activity of Advocacy in the Republic of Poland	82
Maliuha L. Yu. On the Issue of Compliance of the Social Legislation of Ukraine with the Law of the European Union	98
Borsuk N. Ya. Forms of Communal Property Management Intended for Estate Disposal	106
Storozhchuk V. M. Prospects of liberalization of Ukraine's tariff regime in the context of accession to the Pan-Euro-Med Convention	112
Zlyvko S. V. International Principles and Standards of Administrative Grounds Forming of the Heads' of Bodies and Institutions of Execution of Punishments Activity	116
Mahas H. Theoretical Bases of Research of Controlling in the Field of Protection of the State Border of Ukraine	123

Olishevskiy O. V. The Socially Harmful and Socially Dangerous Consequences of the Dissemination of Information, Containing the Propaganda of War	132
Poliatykina L. I. Modern Trends to Promote Sustainable Development of Small Business Enterprises	138
Arziantseva D. A., Zakharkevych N. P. Modern Organizational and Legal Forms of Innovative Entrepreneurship	143
Yanovytska A. V. The Principles of Commercial Proceeding at the New Edition of the Code of Commercial Proceedings of Ukraine	156
Boyko V. V. On the Concept of the Laws of the Execution of the State Budget for Consumption	166
Borovyk L. V. Content of the Psychological Competence of the Border Guard Officer	173

CONTENTS

Цюра В. В. Суб'єкти представницьких правовідносин	8
Дорохіна Ю. А. Корупція в Україні: наявні результати та шляхи подальшої протидії	17
Шатрава С. О. Зовнішній контроль за діяльністю органів Національної поліції як складова мінімізації корупційного ризику	30
Лазарєва О. В. Сільськогосподарське землекористування в контексті збалансованого розвитку сільських територій	38
Давидова Н. О. Посилення приватноправових засад як вектор розвитку освітнього права	50
Блажівська Н. С. Принципи тлумачення конвенції про захист прав людини і основоположних свобод	55
Стефанчук М. О. Особливості запровадження інституту медіації як ефективного способу вирішення спорів в Україні через призму стандартів законодавства ЄС	63
Налуцишин В. В. Філософсько-правові особливості правового порядку як результату організації і самоорганізації суспільства	68
Попова Л. М. Прийоми економічного аналізу при проведенні фінансового контролю підприємницьких структур	76
Святоцька В. О. Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури у Республіці Польща	82
Малюга А. Ю. До питання відповідності соціального законодавства України праву Європейського Союзу	98
Борсук Н. Я. Форми управління комунальною власністю, спрямовані на відчуження майна	106
Storozhchuk V. Prospects of liberalization of Ukraine's tariff regime in the context of accession to the Pan-Euro-Med Convention	112
Зливко С. В. Міжнародні принципи та стандарти щодо формування управлінських засад діяльності керівників органів та установ виконання покарань	116
Магась Г. А. Теоретичні основи дослідження контролінгу у сфері охорони державного кордону України	123

Олішевський О. В. Соціально шкідливі та суспільно небезпечні наслідки розповсюдження інформації, що містить пропаганду війни	132
Полятикіна А. І. Сучасні тенденції забезпечення сталого розвитку підприємств малого бізнесу	138
Арзянцева Д. А., Захаркевич Н. П. Сучасні організаційно-правові форми інноваційного підприємництва	143
Яновицька А. В. Принципи господарського судочинства у новій редакції господарського процесуального кодексу України	156
Бойко В. В. О понятии правоотношений исполнения государственного бюджета по расходам	166
Боровик А. В. Зміст психологічної компетентності офіцера-прикордонника	173

Давидова Наталія Олександрівна

Доцент кафедри права
Київського національного лінгвістичного університету,
доктор юридичних наук, доцент

**ПОСИЛЕННЯ
ПРИВАТНОПРАВОВИХ ЗАСАД
ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРАВА**

Davydova N. Strengthening Private Law Elements as a Vector of Education Law

Abstract. The author proves that the principle of the educational institution autonomy shall be considered together with the classical private and legal principle of the will autonomy of the civil and legal relations' participants, permissive rule and juridical equality of the parties, that anticipates the independent formation of the content of social relations, which these subjects start. Institutional autonomy, academic freedom, decentralization of educational management, voluntary certification for teachers proves that private law principles have gained strength.

Key words: education law, institution of higher education, Civil Code, autonomy, academic freedom, education management.

Освітнє право є комплексною галуззю законодавства, що містить норми адміністративного, трудового, господарського, міжнародного права, але його основу складають норми цивільного права. Майже всі інститути цієї галузі прямо або опосередковано реалізуються у сфері освіти: правовий статус фізичної особи, юридичної особи, особисті немайнові права, право власності та інші речові права, зобов'язальне право, право інтелектуальної власності, цивільно-правова відповідальність учасників відносин у сфері освіти. У системі джерел українського освітнього права спеціальне місце належить Цивільному кодексу України (далі — ЦК України) як документу, що є основою всього приватного права України. Майже всі норми ЦК України прямо або опосередковано стосуються регулювання відносин у сфері освіти. Книга 1 ЦК України «Загальні положення» містить норми про цивільне законодавство, підстави виникнення цивільних прав та обов'язків, захист цивільних прав та інтересів, що стосуються всіх

сфер суспільних відносин, а сфера освіти не є винятком. Всі учасники освітнього процесу (особи, які отримують освітні послуги, та викладачі) є насамперед суб'єктами цивільного права, зокрема фізичними особами, правовому статусу яких присвячено главу 3 ЦК України «Загальні положення про фізичну особу» та книгу 2 ЦК України «Особисті немайнові права фізичної особи». Навчальні заклади (надалі — НЗ) всіх рівнів мають статус юридичної особи, що є суто цивільно-правовою категорією, закріпленою у главі 7 ЦК України. Питання створення, реорганізації і ліквідації НЗ визначено саме у цьому Кодексі. Учасники освітнього процесу та НЗ вступають з іншими суб'єктами права у правовідносини власності та інші речові правовідносини (книга 3 ЦК України «Право власності та інші речові права»), правовідносини інтелектуальної власності зі створення та використання результатів творчої діяльності (книга 4 ЦК України «Право інтелектуальної власності»), договірні та позадоговірні правовідносини, зокрема несуть

цивільно-правову відповідальність (книга 5 «Зобов'язальне право»). НЗ можуть бути спадкоємцями, що врегульовано книгою 6 ЦК України «Спадкове право» [1, с. 127].

Співвідношення питомої ваги приватноправового та публічно-правового впливу на відносини у сфері освіти залежить від соціально-економічних і політичних умов у суспільстві. Закон України від 01.07.2014 р. «Про вищу освіту» [2] та Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» [3] кардинально змінили підходи до правового регулювання відносин у сфері освіти. Наразі наявна перевага публічно-правового впливу на вказані відносини замінюється приватноправовим регулюванням. На підтвердження посилення приватноправових засад законодавчого регулювання у сфері освіти можна навести декілька аргументів:

1. Закон України «Про вищу освіту» та Закон України «Про освіту» закріпили за навчальними закладами всіх рівнів інституційну автономію. Для ефективного функціонування, повноправної участі у цивільно-правових відносинах навчальному закладу необхідно мати незалежність, автономію. Притаманні цивільному праву диспозитивність, майнова самостійність та юридична рівність сторін неможливі без автономності правового статусу НЗ. Принцип автономії НЗ співзвучний одній із важливих якостей цивільно-правових відносин — автономії волі учасників цивільно-правових відносин, що передбачає самостійне формування змісту суспільних відносин, в які ці суб'єкти вступають незалежно від волі інших. Співвідношення автономії НЗ та автономії як принципу цивільного права можна розглядати з двох точок зору. З одного боку, автономія НЗ є ширшою за автономію волі суб'єкта цивільно-правового відношення, оскільки охоплює також і фінансово-господарську автономію. З іншого боку, фінансово-господарська автономія НЗ вужча

за автономію волі учасників цивільно-правового відношення, що свідчить про полісемантичність аналізованого явища [4, с. 29].

За радянських часів комуністичний режим ліквідував університетську систему самоврядування та автономію, переважну більшість питань діяльності університетів було віддано на розсуд держави в особі її органів влади. Упродовж періоду із набуття незалежності до 2014 р. в Україні спостерігалася тривожна тенденція до обмеження, придушення та мінімізації академічних свобод НЗ, повернення до практики тоталітарного режиму щодо жорсткого управління університетами з боку центральних і місцевих органів влади, а в деяких випадках — запровадження навіть більш централізованого управління. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 р. і Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. хоча і містили статті про автономію, але вона була обмеженою, норми фактично не діяли. Самоврядування університетів за попереднім законом про вищу освіту було суто декларативним, не мало нічого спільного з автономним самоврядуванням європейських університетів. Мова про автономію НЗ нижчих рівнів навіть не йшла, мала місце жорстка вертикаль командно-адміністративного управління навчальними закладами від Міністерства освіти до районних управлінь освіти, а потім до навчальних закладів.

Значними кроками у процесі автономізації українських НЗ стали Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. та Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р., розроблений на виконання Угоди про асоціацію з ЄС та ухвалений Верховною Радою України. В результаті вплив цивільно-правових засад на суспільні відносини у сфері освіти значно посилюється. Базова засада, або принцип автономії ВНЗ, червоною ниткою пронизує весь Закон України «Про вищу освіту», починаючи з пре-

амбули, за змістом якої «цей Закон встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти ... на принципах автономії ВНЗ...» Про принцип автономії прямо зазначено щонайменше у п'яти статтях профільного Закону (ст. 1 «Основні терміни та їх визначення», ст. 2 «Законодавство України про вищу освіту», ст. 3 «Державна політика у сфері вищої освіти», ст. 32 «Принципи діяльності, основні права та обов'язки ВНЗ», ст. 67 «Організація наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності»). Багаторівневе нормативно-правове закріплення принципу автономності ВНЗ та ідеології «доброї волі» свідчить про тенденцію до зменшення впливу публічного права та посилення впливу цивільного права на суспільні відносини у сфері вищої освіти, що слід визнати позитивною зміною. Така тенденція на локальному рівні в сфері вищої освіти є похідною від глобальних змін у державі. Варто констатувати факт поступової трансформації від «держави-регулятора» до «держави-спостерігача/наглядача».

Згідно з ст. 23 Закону України «Про освіту» держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти. Такий підхід співпадає з європейським розумінням суті автономії, відповідно до якого виділяють такі складові: організаційну, фінансову, кадрову та академічну [5].

Організаційна автономія проявляється в можливості обрання директора загальноосвітнього чи дошкільного навчального закладу на 6 років конкурсною комісією, до складу якої входять представники засновника (засновників), трудового колективу, громадського об'єднання батьків учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти та громадського об'єднання керівників закладів загальної середньої освіти відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Згідно з раніше чинними нормами Закону України «Про освіту» від

23.05.1991 р. (ч. 4 ст. 20) та Закону України «Про загальну середню освіту» від 13.05.1999 р. (ч. 2 ст. 26) призначення на посаду та звільнення з посади керівника державного та комунального загальноосвітнього навчального закладу здійснює відповідний орган управління освітою. Відмова від імперативного призначення керівника НЗ та перехід до демократичної процедури обрання свідчить про посилення приватноправової складової регулювання відносин у сфері освіти.

Фінансова автономія посилюється шляхом можливості освітнім закладом отримувати гроші з бюджетів різних рівнів, а також із будь-яких джерел, не заборонених законом. Освітні заклади мають право отримувати добровільні пожертви, гранти, дивіденди, допомогу від батьків, приватних партнерів тощо, надавати платні послуги, продавати вироблену в майстернях чи виробничих підрозділах продукцію тощо. Кожен НЗ може вільно витратити зароблені кошти на свою статутну діяльність, а тимчасово вільні гроші зможе розміщувати в державних банках.

Кадрова автономія втілена в нормі про повноваження директора самостійно приймати на роботу своїх заступників та інших педагогічних працівників. Освітній заклад має право оголосити конкурс на будь-яку вакансію, але головне, що призначення відбуваються без погодження з місцевою владою, яке було потрібно до вступу в силу Закону України «Про освіту». Згідно з ч. 2 ст. 26 Закону України «Про загальну середню освіту» Заступник керівника, педагогічні та інші працівники закладу загальної середньої освіти призначаються на посади та звільняються з посад керівником цього закладу.

Академічна автономія/свобода настільки широке за змістом та актуальне питання, що іноді його розглядають не як складову інституційної автономії, а як окреме поняття. Закон України «Про

освіту» закріпив за учасниками освітнього процесу права на академічну свободу, що розуміється як самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом. Право на академічну свободу є комплексним за своїм характером, але цивільно-правова сутність цього поняття є основною. Найчастіше вважається, що академічна свобода учасників освітнього процесу регулюється конституційним, трудовим, освітнім законодавством, а також міжнародно-правовими нормами і принципами, при цьому про провідну роль цивільно-правового регулювання помилково забувають. Право на академічну свободу за своєю правовою сутністю є правом цивільним, а саме особистим немайновим. До ознак права на академічну свободу як особистого немайнового права слід віднести такі: особистий характер; відсутність економічного змісту; невідчужуваність; строк дії триває протягом строку дії статусу учасника освітніх відносин; абсолютний характер; спрямованість на виявлення та розвиток індивідуальності особистості [1, с. 150].

Активізація академічної свободи педагогічних працівників підтверджується положенням Закону України «Про освіту». Академічна свобода вчителя може реалізовуватись у розробці освітньої програми. Авторами освітньої програми також можуть бути заклади освіти, наукові установи (п. 3 ст. 33). Освітня програма затверджується педагогічною радою школи. Освітні програми, що розробляються на основі типових освітніх програм, не потребують окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти.

2. Наступним підтвердженням посилення впливу приватного права на відносини у сфері освіти є відмова від вертикального управління освітою. Однією із новел Закону України «Про освіту» є децентралізація управління системою освіти та чітке розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Вказаний закон не передбачає відому до 2017 року атестацію та інспекцію закладів освіти управліннями освіти. Принцип інституційної автономії разом із класичним приватноправовим принципом диспозитивності та юридичної рівності сторін гарантують пошук балансу між приватним і публічним правом. Важливою частиною будь-якої правової системи є встановлення оптимального співвідношення приватних та публічних інтересів, а забезпечення балансу різних інтересів і їх гармонізація становлять обов'язкову умову стабільності та сталості суспільства. Правознавці упродовж усього часу існування навчальних закладів намагалися відшукати оптимальний баланс між незалежністю освітньої інституції від органів державної влади, зокрема судової, і державним управлінням та контролем за діяльністю НЗ.

3. Ще однією новелою освітнього законодавства, що свідчить про посилення впливу приватного права на освітню сферу, є запровадження Законом України «Про освіту» добровільної сертифікації педагогічних працівників (ст. 51 Закону України «Про освіту»). Ключовим словом у цьому процесі є добровільність, що ще раз підкреслює можливість педагогічного працівника самостійно приймати рішення. Пройшовши таку сертифікацію, вчитель отримає на три роки сертифікат і 20 % надбавку до зарплати, а також зможе навчати інших педагогів. Всі педагогічні й науково-педагогічні працівники, як і зараз, мають обов'язково підвищувати кваліфікацію, але ця процедура зазнала

докорінних змін. Ці послуги можуть надавати різні державні, комунальні та приватні установи, а також громадські організації, які отримали відповідну ліцензію. Педагогічний працівник сам обирає, де йому підвищувати кваліфікацію, це може бути й кілька різних установ, сумарний час навчання в яких має становити не менше 150 годин на 5 років. Розширення кола інституцій, де можна пройти підвищення кваліфікації та ліквідація монополії окремих навчальних закладів на ці послуги є при-

кладом повноцінної дії таких принципів як диспозитивність та свобода вибору поведінки.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що принцип автономії НЗ, академічна свобода, децентралізація управління освітньою сферою, добровільність сертифікації педагогічних працівників, визначені на рівні Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту», свідчать про зміну вектору розвитку освітнього права з публічно-правового на приватноправовий.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидова Н. О. Правовий статус учасників відносин у сфері освіти в США і перспективи його імплементації в освітню систему України (цивільно-правовий аспект): Монографія. — К.: Вид-во «Ліра-К», 2016. 532 с.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 37–38. — Ст. 2004.
3. Про освіту: Закон України від 07.10.2017 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
4. Кванина В. В. Гражданско-правовое регулирование в сфере высшего профессионального образования в Российской Федерации: дисс. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Валентина Вячеславовна Кванина. — Российская академия правосудия. — М., 2006. — 376 с.
5. University Autonomy in Europe I. Exploratory Study / by Thomas Estermann & Terhi Nokkala. — EUA, 2009. — 48 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://goo.gl/4VtKsa>.

REFERENCES:

1. Davydova N. O. (2016). *Pravovyi status uchashnykiv vidnosyn u sferi osvity v SShA i perspektyvy yoho implementatsii v osvitu systemu Ukrainy (tsyvilno-pravovyi aspekt)* [Legal status of participants of education relationship in the USA and prospective of its implementation in educational sphere in Ukraine (civil law aspect)]: Monohrafiia. Kyiv. Vyd-vo «Lira-K». P. 532. [in Ukrainian].
2. *Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014* [Law of Ukraine: «On Higher Education»] // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Journal of Verkhovna Rada Ukrainy]. 2014. № 37–38. St. 2004. [in Ukrainian].
3. *Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 07.10.2017* [Law of Ukraine: «On Education»] [Online]. Available at: <http://rada.gov.ua>. [in Ukrainian].
4. Kvanina V. V. (2006). *Hrazhdansko-pravovoe regulirovanye v sfere vyssheho professionalnogo obrazovanyia v Rosyiskoi Federatsii* [Civil law regulation of higher professional education in Russian Federation] : dyss. ... dokt. yuryd. nauk : 12.00.03. Rosyiskaia akademyia pravosudyia. M. P. 376. [in Russian].
5. University Autonomy in Europe I. Exploratory Study / by Thomas Estermann & Terhi Nokkala. — EUA, 2009. 48 p. [online]. Available at: <http://goo.gl/4VtKsa>.

докорінних змін. Ці послуги можуть надавати різні державні, комунальні та приватні установи, а також громадські організації, які отримали відповідну ліцензію. Педагогічний працівник сам обирає, де йому підвищувати кваліфікацію, це може бути й кілька різних установ, сумарний час навчання в яких має становити не менше 150 годин на 5 років. Розширення кола інституцій, де можна пройти підвищення кваліфікації та ліквідація монополії окремих навчальних закладів на ці послуги є при-

кладом повноцінної дії таких принципів як диспозитивність та свобода вибору поведінки.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що принцип автономії НЗ, академічна свобода, децентралізація управління освітньою сферою, добровільність сертифікації педагогічних працівників, визначені на рівні Закону України «Про освіту» та Закону України «Про вищу освіту», свідчать про зміну вектору розвитку освітнього права з публічно-правового на приватноправовий.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Давидова Н. О. Правовий статус учасників відносин у сфері освіти в США і перспективи його імплементації в освітню систему України (цивільно-правовий аспект): Монографія. — К.: Вид-во «Ліра-К», 2016. 532 с.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 37–38. — Ст. 2004.
3. Про освіту: Закон України від 07.10.2017 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
4. Кваніна В. В. Гражданско-правовое регулирование в сфере высшего профессионального образования в Российской Федерации: дисс. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Валентина Вячеславовна Кваніна. — Российская академия правосудия. — М., 2006. — 376 с.
5. University Autonomy in Europe I. Exploratory Study / by Thomas Estermann & Terhi Nokkala. — EUA, 2009. — 48 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://goo.gl/4VtKsa>.

REFERENCES:

1. Davydova N. O. (2016). *Pravoviy status uchashnykiv vidnosyn u sferi osvity v SShA i perspektyvy yoho implementatsii v osvitu systemu Ukrainy (tsyvilno-pravoviy aspekt)* [Legal status of participants of education relationship in the USA and prospective of its implementation in educational sphere in Ukraine (civil law aspect)]: Monohrafiia. Kyiv. Vyd-vo «Lira-K». P. 532. [in Ukrainian].
2. *Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014* [Law of Ukraine: «On Higher Education»] // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Journal of Verkhovna Rada Ukrainy]. 2014. № 37–38. St. 2004. [in Ukrainian].
3. *Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 07.10.2017* [Law of Ukraine: «On Education»] [Online]. Available at: <http://rada.gov.ua>. [in Ukrainian].
4. Kvanina V. V. (2006). *Hrazhdansko-pravovoe regulirovanye v sfere vyssheho professionalnogo obrazovanyia v Rossiyskoi Federatsii* [Civil law regulation of higher professional education in Russian Federation] : dyss. ... dokt. yuryd. nauk : 12.00.03. Rossiyskaia akademyia pravosudyia. M. P. 376. [in Russian].
5. University Autonomy in Europe I. Exploratory Study / by Thomas Estermann & Terhi Nokkala. — EUA, 2009. 48 p. [online]. Available at: <http://goo.gl/4VtKsa>.